

predvsem z vidika žanrskega razvrščanja sodobne slovenske kratke proze, ki se navezuje na pretekla tradicionalna formalna določila. Avtorica v monografiji obravnava povsem aktualno tematiko, saj se osredotoča na nove možnosti povezovanja preteklih in sodobnih kratkoproznih besedil. Monografija je pregledno in zanimivo delo, saj so v vsakem poglavju nazorno predstavljena domača in tuja teoretična izhodišča, projicirana na izbrana besedila sodobnih in tradicionalnih avtorjev ter avtoric, zato je dobrodošlo gradivo za literarne strokovnjake, študente in bralce, ki jih zanima slovenska kratka proza.

Tina Kraner,

kraner.tina@gmail.com

Znanstvena in strokovna konferenca *Razvoj in raba učnih e-okolij za slovenščino ter okrogla miza Novi izzivi pri jezikovnem pouku slovenščine*

21. in 22. aprila 2021 sta v virtualnem okolju MS Teams potekali zaključni aktivnosti štiriletnega projekta *Slovenščina na dlani (2017–2021)* – znanstvena in strokovna konferenca *Razvoj in raba učnih e-okolij za slovenščino* ter okrogla miza *Novi izzivi pri jezikovnem pouku slovenščine*. V projektu, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada, sodeluje 15 vzgojno-izobraževalnih zavodov iz vzhodne in zahodne kohezijske regije, izvaja ga Univerza v Mariboru ob sodelovanju Filozofske fakultete (FF), Fakultete za elektrotehniko, računalništvo in informatiko (FERI)

ter Pedagoške fakultete (PEF), njegov glavni cilj pa je priprava interaktivnega učnega e-okolja za učenje slovenščine. Na konferenci in okrogli mizi je sodelovalo 34 strokovnjakinj in strokovnjakov s področja jezikoslovja, didaktike, jezikovnih tehnologij, računalništva in informatike ter učiteljic in učiteljev slovenščine, ki so pripravili 15 referatov in 7 tematik kot izhodišč za okroglo mizo. Oba dogodka sta bila zelo dobro obiskana: prvi dan je prisostvovalo 310, drugi dan pa 248 udeleženk in udeležencev.

Konferenco so otvorili državna sekretarka dr. Ignacija Fridl Jarc, predstavnica Ministrstva za kulturo, dr. Natalija Ulčnik, vodja projekta *Slovenščina na dlani*, dr. Darko Friš, dekan Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, dr. Milena Ivanuš Grmek, dekanica Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, dr. Vili Podgorelec, prodekan za raziskovalno dejavnost Fakultete za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru, in dr. Zdravko Kačič, rektor Univerze v Mariboru. V uvodnih nagovorih je bilo poudarjeno, da je skrb za prisotnost slovenskega jezika v digitalnem okolju zelo pomembna, sploh v sodobnem času, ko je pogosto opaziti podleganje globalnim jezikom, predvsem angleščini. Prizadevanje, da bo slovenščina ostala privlačna in konkurenčna, je zato še kako potrebno, k temu pa v veliki meri prispevajo digitalizacija in prožne oblike učenja, ki so spričo pandemije dobile silne razsežnosti v učnem procesu, saj so popolnoma spremenile njegovo dinamiko.

Sledilo je plenarno predavanje Bronke Straus, državne sekretarke na Uradu za razvoj in kakovost izobraževanja Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, z naslovom *Jezik in jeziki v izobraževanju: izzivi in priložnosti*.

Predavateljica je spregovorila o pogledu na jezike v izobraževanju z vidika sistema in posameznika. Pri prvem vidiku se je oprla na večjezičnost oz. soobstoj različnih jezikov v določenem okolju, pri drugem pa je zajela raznojezičnost – sposobnost posameznika, da preklaplja iz enega jezika v drugega. Poudarila je, da je treba vsem otrokom, ki vstopijo v šolski prostor, omogočiti čim boljše učenje slovenskega jezika. Nadalje je predstavila nekaj strateških dokumentov na nacionalni ravni: Nacionalno strategijo za razvoj bralne pismenosti 2019–2030, Akcijski načrt digitalnega izobraževanja ANDI 2021–2027 in Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025. Slednja je trenutno še v postopku sprejemanja, glavne teme, ki se jim posveča, pa so jezikovno izobraževanje, jezikovna opremljenost, pouk slovenščine in jezikovne tehnologije, predvsem izdelava e-gradiv za (samo)učenje slovenščine v večjezičnih okoljih, spodbujanje razvoja slovenskih e-učbenikov in e-gradiv, kar sovпада tudi z dejavnostmi projekta *Slovenščina na dlani*. Omenila je tudi ostale jezikovne projekte, ki trenutno potekajo na nacionalni ravni: *Jeziki štejejo*, *Jezikovno občutljivo poučevanje v vseh razredih*, *OBJEM* in *KaUč*.

Prvi sklop predavanj, naslovljen *Digitalizacija, jezikovni viri in orodja*, je vodila Natalija Ulčnik. Prva referentka je bila DARINKA VERDONIK s FERI UM; predstavila je nove možnosti poučevanja jezika, ki jih ponuja digitalizacija, pri čemer je izpostavila pomen korpusov pri raziskavah jezika in njihovo vedno širšo uporabo tudi v šolskih učilnicah. V projektu *Slovenščina na dlani* so korpusi odigrali pomembno vlogo, saj so bili glavni vir za snovanje nalog v e-okolju. IZTOK KOSEM, ŠPELA ARHAR HOLDT in EVA PORI (CJVT UL,

FF UL, FRI UL) so predstavili sodobne jezikovne vire in jezikovnotehno- loška orodja za slovenski jezik, ki so jih razvili na CJVT UL: Slovar sopomenk sodobne slovenščine, Kolokacijski slovar sodobne slovenščine, Sloleks 2.0, Leksikalno bazo za slovenščino, korpus Gigafida 2.0, korpus Šolar 2.0, portal Jezikovni sledilnik 1.0, orodje za strojno postavljanje vejic Vejice 1.0 in aplikacijo Igra besed. Med osnovno- in srednješolskimi učitelji so izvedli raziskavo, s katero so preverjali prednosti, slabosti in možne izboljšave omenjenih virov in orodij, prav tako organizirajo usposabljanja njihovih uporabnic in uporabnikov. KOZMA AHAČIČ z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je v svojem referatu opisal komponente, ki so jih s snovalci upoštevali pri oblikovanju portala Franček, še enega pomembnega spletnega izobraževalnega projekta poleg *Slovenščine na dlani*. Slovarska vsebina je na portalu podana prilagojeno trem starostnim skupinam uporabnikom (prva in druga triada, tretja triada, srednja šola). Portal vključuje povezavi do strani Kje je kaj v slovnici in Jezikovna svetovalnica za učitelje. Od maja 2021 je na voljo tudi mobilna aplikacija Besedoboj, kjer se uporabniki lahko pomerijo v jezikovnem znanju. Vodja projektov SPiPP 1 in SPiPP 2 IRENA STRAMLJIČ BREZNIK (FF UM) je občinstvu predstavila prosto dostopen spletni pripomoček SPiPP, ki uporabnikom olajša tvorbo in izgovor svojilnih pridevnikov iz prevzetih priimkov. Aplikacija zajema 1353 moških priimkov, zbranih iz *Velikega splošnega leksikona DZS*, vključuje pa tudi pravila za tvorbo svojilnih pridevnikov, ki jih uporabniki najdejo pod zavihkom *Pravila za tvorbo svojine*.

Drugi sklop predavanj, *Inovativni pristopi k učenju in poučevanju*, ki ga je

vodila Simona Pulko, je odprl vprašanja o prepletanju maternega jezika in tujih jezikov. VIDA JESENŠEK (FF UM) je spregovorila o pomenu pregovora *Meje mojega jezika so meje mojega sveta*, ki je razširjen tudi v slovenskem prostoru. Poudarila je nujno povezovanje učiteljic in učiteljev tujih jezikov ter učiteljic in učiteljev slovenščine, kar se je kot uspešno izkazalo tudi v projektu *Slovenščina na dlani*. LARA SORŠAK GODEC in ALENKA ROT VRHOVEC sta predstavili projekt, ki ga izvajajo na PEF UL, tj. *Razvijanje jezikovne zmožnosti in utrjevanje znanja v 4. razredu OŠ s pomočjo interaktivnih videorazlag*. V njem sodelujejo študentje razrednega pouka in študentke računalništva, ki snemajo videoposnetke z razlagami jezikovnih vsebin, ki jih učenke in učenci obravnavajo v 4. razredu OŠ. Videorazlage imajo številne prednosti, od možnosti samoučenja, individualizacije in diferenciacije do spodbujanja motiviranosti za učenje in večkratne uporabe. BARBARA BALOH s PEF UP je spregovorila o pripovedovanju in opisovanju na daljavo v praksi, pri čemer učiteljica oz. učitelj v vlogi moderatorke oz. moderatorja usmerja učeče se v aktivno samostojno učenje ob didaktičnih računalniških rešitvah. Poudarila je, da je opisovanje uspešno, če otroka uvedemo v sistematično opazovanje in doživljanje z vsemi čutili. SIMONA PULKO in DRAGICA HARAMIJA (FF UM, PEF UM) sta kot zadnji referentki v okviru drugega sklopa predavanj predstavili gradnike bralne pismenosti in vpliv informativne literature v učnem e-okolju na njihov razvoj. Osredinili sta se na razumevanje koncepta bralnega gradiva, razumevanje besedil in kritično branje.

Tretji sklop konference z naslovom *E-okolje Slovenščina na dlani – zasnova in priprava*, ki je potekal drugi dan in

ga je vodila Mira Krajnc Ivič, so otvorile ŠPELA ANTLOGA, SIMONA MAJHENIČ, ANDREJA ZALOKAR, ALENKA VALH LOPERT, SIMONA PULKO, POLONCA ŠEK MERTÜK, MIHAELA KOLETNIK in DARINKA VERDONIK (FERI UM, FF UM, PEF UM). Udeleženkam in udeležencem so predstavile vaje s področja slovnice in pravopisa v e-okolju *Slovenščina na dlani*. V okviru projekta je bil pripravljen korpus MAKŠ, iz katerega so bili črpani raznovrstni primeri za posamezne vaje. Ob snovanju tem in vsebin je bila upoštevana analiza napak v korpusu Šolar in predlogi učiteljic in učiteljev, sodelujočih v projektu, pri oblikovanju vaj pa so sledili principu »od prakse k teoriji«. V nadaljevanju so NATALIJA ULČNIK, MATEJ METERC in VIDA JESENŠEK (FF UM, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU) prikazali vključenost frazemov in pregovorov v e-okolje *Slovenščina na dlani* ter možnosti njihove obravnave v izobraževalnem procesu. E-okolje bo tako z raznovrstnimi vajami in nalogami, vezanimi na pomen, podobo in rabo frazemov ter pregovorov, prispevalo k razvoju frazeološke kompetence učečih se. INES VORŠIČ in MIRA KRAJNC IVIČ (FF UM) sta predstavili oblikovanje korpusa BERTA z 275 pisnimi in govornimi besedili ter posebnega vsebinskega sklopa učnega e-okolja *Slovenščina na dlani*, vezanega na besedila (*Berem med vrsticami*), v katerem bodo lahko uporabniki vadili in nadgrajevali zmožnost tvorjenja in interpretiranja besedil.

Četrty sklop konference, *E-okolje Slovenščina na dlani – izvedba in raba*, je vodila Polonca Šek Mertük. ANDREJA ZALOKAR (FERI UM) nam je predstavila način točkovanja v e-okolju *Slovenščina na dlani* kot pomemben del reševanja nalog, ki daje povratno

informacijo tako učiteljicam in učiteljem kot tudi učečim se. SANDI MAJNINGER, MARKO FERME in MILAN OJSTERŠEK s FERI UM so se osredinili na programsko zasnovo skrbniškega in uporabniškega dela učnega e-okolja oz. pripravo e-okolja z vidika programiranja; za posamezne vsebinske sklope so bili prikazani vmesniki z metapodatki in način obdelave podatkov. TANJA BRČIČ PETEK (FF UM, Konservatorij za glasbo in balet Maribor) je podala možnosti izvedbe pouka s pomočjo e-okolja na konkretnem primeru. Ena izmed njenih ugotovitev po izpeljani učni uri v gimnaziji je bila, da vključevanje e-okolja od učitelja terja skrbno in učinkovito organizacijo, da mu z vsebinskega vidika sicer olajšuje delo, z didaktičnega pa je bolj zahtevno.

Sledila je okrogla miza z naslovom *Novi izzivi pri jezikovnem pouku slovenščine*, ki jo je moderirala Simona Pulko. Aktivno so sodelovali PETER AVBAR in PETRA KODRE z Osnovne šole Danila Lokarja Ajdovščina, RENATA DEBELJAK z Osnovne šole Olge Meglič, DUBRAVKA BERČ PRAH s Šolskega centra Rogaška Slatina, ALEKSANDRA ŠTIH z Gimnazije Ormož, TJAŠA MARKEŽIČ s Prve gimnazije Maribor, TANJA BRČIČ PETEK z Umetniške gimnazije Konservatorija za glasbo in balet Maribor ter

LJILJANA MIČOVIČ STRUGER z Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Spregovorili so o svojih izkušnjah z izvedbo učnih ur z e-okolji in delili prve vtise o rabi e-okolja *Slovenščina na dlani* pri pouku. Glavna spoznanja okrogle mize so bila, da so kakovostna e-okolja zelo dobrodošla, ker jih lahko uporabijo v vseh fazah učnega procesa, a vendar je neposredni stik z učenkami in učenci najdragocenejši, kar se je še posebej pokazalo v trenutnem koronačasu. Digitalni prostor omogoča veliko količino primerov in vaj, kakovostno izvedbo učnega procesa, prilagajanje zahtevnosti vaj znanju uporabnika, razvijanje posameznikove digitalne zmožnosti, pripomore k motiviranosti za delo, spodbuja ustvarjalnost uporabnikov, ne nudi pa pristnega medosebnega stika, neposredne interakcije, zato se je večina govornic in govornikov strinjala, da naj bo e-okolje le dopolnilo navadnemu pouku. Osnovno- in srednješolski učitelji in učiteljice ter učeči se, ki so preizkušali e-okolje *Slovenščina na dlani*, pa so izkazali navdušenost nad njim in se veselijo prostega dostopa, ki bo na voljo od konca septembra 2021.

Nina Horvat

*Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru,
nina.horvat7@um.si*